

- cidenti est, & non à natura, sed à morbo. & num. 93. & 96.
- 81 Tam septimestre, & octimestre, quam recentiores fetus extra naturam ordinem quoad tempus nascuntur, & quae praecipua differentia inter ipsos existat.
- 82 A septimo, & octavo mense quid acquirant fetus.
- 83 Septimestres, & octimestres imbecilli.
- 84 Bruta ante tempus sibi debitum nata adolecere non est impossibile.
- 85 Septimestres, & octimestres non absolute nascuntur.
- 86 Septimestrium Historia. & num. seq.
- 88 Supra decimum nasci naturale non est.
- 89 Homo habet magis praefixum nascendi terminum, quam qui existimatur.
- 90 Antiqui Romanis septimestrem, & octimestrem non acceptarunt.
- 91 Septimestris Homerae immaturus dicitur.
- 92 Septimestris non habet cum vita omnimodam repugnanciam.
- 94 Contradictorie experientiae, hominis est absque sensu.
- 95 Hominem septimestrem, & octimestrem nasci patet, causam vide num. 97.
- 98 Homo praeter ceteris feminis in partu laborat.
- 99 Bruta raro, & non nisi in conceptionis principio abortiunt.
- 100 Respectu fetus nasci ante septimum, magis contra naturam est, quam in septimo, aut post.
- 101 Nasci dici non potest, qui à praeternaturali causa in lucem exire cogitur.
- 102 Homo, proprie loquendo, nascitur nono, aut decimo.
- 103 Abortus proprie quando dicitur.
- 104 Natus ante nonum semper aliquo modo dici potest abortivus.
- 106 Bruta non habent nascendi terminum ita praefixum, ut nunquam evadent.
- 109 Cur anticipare nonum in nascendo homo non possit, retardare autem maxime.
- 110 Necessesse est dari terminum nascendi omnium brevissimum. & qui sit, num. seq.
- 112 Nonus mensis pro calidioribus naturis constituitur.
- 113 Decimus longissimus nascendi terminus in homine.
- 114 Cur plures ante nonum, quam post decimum nascantur.
- 115 Impossibile est, ut matris sanguis supra decem menses sufficere possit fetus.
- 116 Natus supra septem quadragenarios non vitalis.

De termino nascendi à Natura homini constituto, & an in ea re à ceteris animalibus differat.

QUESTIO I.

Staturam, sed supra, quam credi possit, perturbato ac non lubenti animo, cum ad haec exaranda me accinxissem, communi hominum sententiae in iis, quae jam scribere paro, adherere, & obscurantibus universalis opinionis fluentiae me asportandum committere, reclamante semper, ac dejerante in me ipso nescio quo veritatis sensu. Cum, meliori genio fortasse ductus, calculum reduxi, atque alacri ac prompto animo pro veritate solus etiam contra quamplurimos fortissimos ac invincibilis

potentiae propugnatores dimicare decrevi, licet viduum tandem à pugnantium me fortitudine ac numero non modo dubitem, sed certo certius sciam, pugnavisse tamen gloria partem fore existimo.

Invaluit apud cunctos non doctos homines folum, sed & apud viles tonsores hujusmodi opinio, quod homo non ut cetera animalia praefixum quendam terminum nascendi à Natura habeat, sed varium ac multiplicem, ita ut & septimo, & octavo, & nono, & decimo, & undecimo mense oriatur, ceteris non nisi assignato mense nascentibus.

Ejus conclusionis primus auctor Arist. fuisse videtur, qui, cum vidisset Hipp. & septimestrem foetum pro ratione natum esse asseverasse, & octimestrem, & nonimestrem, & decimestrem, & undecimestrem partum admisisse, non contentus ea ipsa recensere, quae ab ipso Hipp. didicerat, eam firmavit conclusionem, Homini à Natura nullum constitutum esse nascendi, seu pariendi tempus, veluti ceteris animantibus illa constituit, ita ille habet 4. de Gener. Anim. cap. 6. & Problem. sect. 10. Probl. 30. ex qua conclusione eo deventum est, ut Iulianum ministrantes ex hoc etiam partum decimotertio mense natum pro legitimo ad hereditatem admiserint; ita enim Papirium praetorem fecisse testatur Plin. nat. hist. lib. 7. cap. 5. ubi & Arist. pro more in ea sententia adheret, & ejus rei alia exempla narrat.

Non tamen aliquos ita movisset Arist. & Plin. auctoritas, nisi & ipsi Hipp. ante illos ejus fuisse sententiae auctorem novissent, non solum, quod tot foetus vario tempore editos tanquam naturaliter natos admittere videretur, sed quod apertissime in prin. de Dieta varium omnino esse nascendi tempus asseverasset, aliosque serius, quosdam autem maturius nasci tradidisset.

Hominum ergo nullus debebat tantorum viro- rum assertioni reclamare, ita ut omnes consenserint, etiam Legillatores. Plato 5. de Rep. vers. med. ubi septimestrem pro legitimo admittit, & nostrae ipsae 4. Leges in l. septimo. ff. de statu hom. quae, ut dixi, huic conclusioni innixae tredecim mensium foetum aliquando pro legitimo admiserunt, teste eod. Plin. referente Aul. Cell. Noct. Ast. lib. 3. cap. 16.

Iam ergo ea conclusio omnibus undequaque acceptissima, ab omnibus quasi pro indemonstrabili, & axiomate quodam habetur, & à quibuscunque doctis viris ad suas assertiones roborandas, ad problemata enodanda, ad dubitationes declarandas pro fundamento reali, ac praecipuae considerationis adducitur, & ne omnium nomina huc congeram, satis sit recentiores aliquos adduxisse. Amat. Lysit. Gen. 1. curat. 27. Jobert. lib. 3. Error. popul. cap. 2. Mercurialis. de morb. Mul. lib. 2. cap. 1. in prin. And. Laurent. Anatom. lib. 8. cap. 30. Mercurius in lib. della Comarre, lib. 1. cap. 70. Cedronc. in Method. testif. c. 14. Roderic. à Castr. de Nat. Mul. lib. 4. cap. 1. Plenissime Nancel. in Analog. Microc. ad Macro. lib. 7. par. 4. sed omnium praedictorum luculentissime eam sententiam & exponit, & tuerit Horat. Augen. in lib. ad hanc ipsam rem dicitur, nimirum, quod homini non sit certum nascendi tempus, qui succedit secundum suam Epist. & Conf. Med. Tom. Hi omnes, inquam, cum aliis pene infinitis, quos nominare non interest, & eam conclusionem firmant, & plures rationes in ejus favorem adducunt, quarum potiores apud ipsos sequentes habentur.

Prima ratio. Cum hominum temperamenta plurimum, ac multo insignius, quam ceterorum ani-

mantium inter se evariant, consentaneum videtur, ut diversa etiam à Natura fortiantur nascendi tempora: nam is, qui calido temperamento est, cum citius multo perficiatur, quam qui est frigidus, non debet eam moram in utero contrahere, quam contrahere cogitur is, qui est frigidus; patet exemplo maris, & foemellae; mas enim quia citius perficitur, ex eo quod calidior sit, citius etiam nascitur, ut deinceps dicitur, & notat Glo. in l. Idem erit. ff. de Statu hom. in n. Quest. 1.

Secunda ratio. Dubium non est, quod ob multiplicem praedictam temperamentorum varietatem in homine, plurimum etiam in eo diversificentur corporum partes in individuis, ita ut hoc individuum utero fit amplo, illud vero angusto; hinc est, quod, cum angustus unius individui uterus non possit toto decem mensium spatio auferenti foetui locum praebere, testante Hipp. provida Natura diversa nascendi tempora homini praescripserit, ne is, qui alias roto eo spatio, quod illa praescripserit, in utero ob locorum angustiam commorari non poterat, ex eadem causa suffocaretur, quod necessario contingebat; satis idcirco fuit, ut hic septimo aut octavo nasci posset, & ex naturae praescripto vivere.

Tertia ratio. Ex primo supposito, nimirum ex multiplici in homine temperamentorum varietate fit, ut unum individuum multo sanguine abundet, aliud vero modico, consentaneum vero est, ut ubi multum sanguinem foetus exugere potest, celerius absolvatur, ubi vero modicum, serius. sagax ergo ac optima parens Natura prudenter illud operata est, ne uno omnes tempore nascerentur, prior enim in casum moram in utero traheret, si postquam absolutus est, nasci non debuisset; posterior imperfectus exiret, nisi tantam moram traheret, quanta ille indigebat.

Quarta ratio, & est Averr. in Paraph. 4. de Gen. anim. cap. 7. quam elicit ex Arist. Homines, inquit, Natura est particeps harum duarum specierum, multiparæ quippe, & pauciparæ, quae, ut dixi, huic conclusioni innixae tredecim mensium foetum aliquando pro legitimo admiserunt, teste eod. Plin. referente Aul. Cell. Noct. Ast. lib. 3. cap. 16.

Quinta ratio. Homo quovis tempore, ac quavis hora, noctu diuque, Juvenis, Senex, per Hyemem, per Aestatem, Vere, Autumno, semper pro suo arbitrio coitu utitur, neque habet à Natura sibi constitutum tempus, quo mas cum femina ad speciem propagandam conjungatur, veluti cetera habent animantia; unde Hipp. in Epist. ad Damagetum in persona Democriti loquens, Anniversarioium, inquit, temporum ordo brutis quidem animantibus coitus finem affert, homo vero in sano libidinis stimulo continenter agitur. Ea igitur de re provida Natura praestitit, ut incerto tempore parere posset animal, quod non certo tempore concipiebat. Alias denique his non dissimiles rationes adducit Augen. lib. 1. supercrit. de Part. hum. cap. 14.

Iam igitur eam conclusionem, & rationes pro ea firmanda adductas examinemus; & quid in illa improbandum tanquam falsum, quidve in his refellendum à nobis sit, proponamus. Praecipua ergo Arist. conclusio duo continet, quorum utrumque falsum esse non multo posthac patebit; nam homini amplio rem quam fit, ceteris animalibus angustiore nascendi terminum esse vult, primum igi-

tur non ita se habere, jam demonstrandum, si modo ante propositis rationibus satisfaciamus.

Prima ergo ratio proponit nobis temperamentorum varietatem in homine, quam desiderari in ceteris animantibus supponit: miror tamen ipse, quomodo in aliis quoque animantibus eam temperamentorum differentiam negare illis suadeat animus, cum non in specie humana solum, sed & in insectorum speciebus tot reperiantur diversa temperamenta, quot individua: neque enim per aliud constituuntur in esse individuali omnia quaecumque vivunt, quam per proprium temperamentum, homine excepto; illud enim est illis pro interna forma. Gal. comm. 3. Aphor. 2. Temperamentum enim est ipsa Natura; at forma, & Natura idem sunt. Gal. ad eos, qui de Typ. scripsit, cap. 4. & alibi. si ergo forma dat esse rei, ut est trita apud Philosophos conclusio, & ab ipsis Il. canonizata. l. Indivisi. §. si quis. ff. ad exhib. Tit. in l. si unquam C. de revoc. donat. Glo. suscep. lib. mem. 67. quotquot erunt Entia, totidem erunt formae, & consequenter totidem temperamenta. Et si iterum forma est causa, quod omnis res fit una Averr. 3. Physic. tex. 68. & primo de Anim. com. 90. & alibi pluries, nam forma est, à qua res est id, quod est. Thomist. 2. Physic. tex. 11. impossibile est, quod duo individua habeant unam eandemque formam, & consequenter habeant unum idemque temperamentum. Itaque haec temperamentorum varietas multo magis consideranda venit in ceteris animantibus, quam in homine, cum illa per ea constituantur in esse individuali, quod homini non accidit, qui habet immaterialem, & inalterabilem formam, si ergo ob temperamentorum varietatem Natura homini multiplicem nascendi terminum constituit, ceteris ob id ipsum multo major constitui debebat.

Sed dices, hoc sensu ipso nos assequi posse, cum videamus manifeste cetera animalia in temperamento magis sibi similia, quam homines inter se; quod maxime demonstrare potest id, quod figura inter se vix differant, homines autem maxime inter se effigie dissimiles apparent, cujus rei rationem reddit Arist. Problem. sect. 10. problem. 12. ex hoc etenim non aliud arguere possumus, nisi maximam temperamentorum in illis consonantiam & convenientiam, in nobis dissonantiam & disconvenientiam.

Respondeo, quod licet cetera animalia inter se nobis valde similia videantur, tamen eadem est, aut paulo minor inter ea dissimilitudo individuorum, quae & inter nos: nobis vero, qui universalem quamdam eorum ideam, & non particularem apprehendimus, simillima videntur, quia universali illi Ideae omnia conveniunt; patet hoc, quia bubulci, & pastores, qui non universale quid, sed particularia apprehendunt, quae suae curae demandata sunt, ea nullo negotio, sed facillime non aliter, quam de hominibus facerent, inter se nomine distinguunt. Quod etiam Homeri testimonio comprobari potest, Iliad. lib. sic dicens:

Hos autem ut greges amplios captivum captivum homines facile distinguunt, postquam in pascuis commixti sic hos duces dirigebant.

Video mulierculas ancilulaeque gallinarum unam ab alia seorsim cognoscere, quod admirationem affert ei, qui non individua illa, sed quoddam universale gallinaei generis phantasma in mente habet, omnia

30

nia enim illi simillima, & quasi indistinguibilia sensu videntur. Sed & id ipsum in hominum genere euenire compertum est: videbis enim unius regionis homines effigie primo aspectu adeo similes, ut illos vix distinguere inter se scias, at postquam mentem applicueris, & jam non uniuersalem effigiem, sed particularem tibi presentari contigerit, & illos facie notos habueris, toto celo inter se distare comperies, qui ante adeo conuenire in effigie videbantur. fratres item, si minime tibi noti erunt, omnes pane unam eandemque effigiem habere affirmabis, eorum vero domesticis te ipsum deridebunt, quibus non modo non similes, sed maxime dissimiles apparent. Sed esse etiam inter cetera omnia animantia hanc individuorum in externa effigie dissimilitudinem, immo & inter ipsa pane animata carentia vegetabilia, probat *Lucret. lib. 2. de rer. nat. his carminibus:*

*Præterea genus humanum, multa eque nat. antes,
Squamigerum pecudes, & lea arbusta, feræque,
Et varia volucres, letantia quæ loca aquarum
Concelebrant circum ripas, fontesque, lacusque,
Horum unum quodvis generatim sumere perge,
Inuenies tamen inter se distare figuris;
Nec ratione alia proles cognoscere matrem,
Nec mater possit prolem, quod posse videmus,
Nec minus atq; homines inter se nota cluere. & seqq.*

Ex his ergo minime colligere potest quisquis sit, in ceteris animalibus dari eam temperamentorum conuenientiam, quam dicunt. Sed voluntæ, obsecro, omnia individua ceterorum animalium uno eodemque prorsus temperamento dotari? Quod si id est, quod volunt, quæro ab illis, cur ex equis, exempli gratia, alius pilo sit albo, alter vero spadiceo, vel palmeo, hic pheniceo, aut puniceo, ille glauco, unus gilvo, alter autem Badio, alius aureo, alius cinereo, alius cervino, alius murteo, vel mureo, ille Albineo, vel Abineo, hic nigro, aut guttato, aut scutulato, aut presso, aut rufesco, vel mille aliis colorum differentiis? Cur alius prægrandis, alius pusillus, alius statura mediocrius? cur alius generosus & imperterritus, alter vero pavidus & meticolosus? cur alius bello aptus, alius non nisi oneribus ferendis, alius ad cursum pedibus pernix, alius, qui vix calcaribus sollicitatus gradiatur? & ex canibus cur præter pilum, colorem, & staturam, (quæ etiam multo magis, quam in hominum specie evariat) alius venationi aptus, alius non nisi ad domû custodiendam? nam si à temperamento varietate hæc minime euenire dixeris, unde originem habeant, vix inquam licebit tibi me edocere.

Sin vero non omnia unius speciei individua uno dotari temperamento velint, sed inter se variari, non tamen adeo, nec tantopere, quantum evariant individua speciei humanæ, concedant saltem necesse est, in singulis ceterorum animalium speciebus dari quatuor insigniores differentias, calidi, frigidi, humidi, & sicci. Si ergo minima differentia inter duo humanæ speciei individua in temperamento in causa fuit, ut unum septimo nasceretur, alterum vero nono aut decimo, quanto magis in ceteris animantibus evariatio illa calidi, frigidi, humidi, & sicci illud ipsum prestare debuisset? Quamobrem si à temperamento differentia illud peculiare habet homo, ut incerto tempore edatur, non minus peculiare debet esse equo, aut cani, aut cuiuscumque animalis, cū & in his insignis ea temperamento evariatio evidenter eluceat.

Sed esto, condonemus hominum individua quam maxime inter se temperamento distare, tamen videndum, an hoc à Natura sit, vel ab accidenti; nam

& calidi diversitas, & victus ratio multiplex, & animi passiones, & huiusmodi alia multum faciunt ad eam temperamentorum varietatem, quippe cum sicuti homines & calidi varitate, & victus ratione, & animi passionibus multum inter se distant; sic etiam & propria temperamenta ad contrarias qualitates transmutare necesse est. & foetus etiam ex illis conceptos ob eandem ipsam causam, quam maxime inter se temperamenti distare, Bruta vero quia omnia victus simili ratione utuntur, similibusque animi passionibus detinentur, & magis in uniuersa vivendi ratione inter se conueniunt, temperamentum, quod à natura unumquodque prout propria speciei conuenit, habet, magis simile ab illis conservatur; & foetus etiam procreant temperamento etiam multo magis inter se conuenientes. At quoniam ea evariatio in homine, ut dixi, ab accidente est, fieri nullo pacto potest, ut ex hoc, quod per accidens est, illud quod à natura præsumitur esse causam habuerit.

Sed ponamus, hanc temperamentorum varietatem in uno homine, & ex ea illud habuisse à natura illum dicamus, quod incerto tempore nascatur, profecto, cum hæc temperamentorum varietas sit infinita, infinita existente eorum latitudine, cur tantummodo septimo, octavo, nono, decimo, aut undecimo nascitur, & non etiam quarto, quinto, sexto, duodecimo, terdecimo, biennio, triennio? vel saltem cur non tot termini à natura ortui destinati, quot ipsa insigniora temperamenta sunt? & si destinavit, cur tam pauci extra nohi aut decimi terminum nascuntur, cum tamen calidi non exuperent numero frigidis, nec humidi siccos?

Præterea saltem hæc differentia notabilis deberet esse inter nationes, & homines regionis diversæ, qui temperamentis maximo opere inter se distant. & si Hispanus, quia calidus, nascitur nono, Gallus quia frigidus deberet nasci aut citius, aut tardius, prout dicere libuerit; cur tamen utriusque plurimum eodem mense nascuntur, & ex utriusque pauci septimestres, & his multo pauciores octimestres pari modo oriri conseruerunt?

Denique si hoc privilegium ceteris animantibus negare libet, etiam si eorum individua temperamento non minus ac homines inter se distent, saltem ea differentia inter species deberet maxime animadverteri, ita ut species, quæ temperamento calida est, citius nasci deberet, quam quæ frigida; tamen cur neque hoc à natura admissum, & equum temperamento calidum, asinum temperamento frigidum, camelum temperamento siccum duodecimo mense omnes nasci voluit, teste *Arist. in lib. de hist. anim. lib. 5. c. 14. Wotton. de differen. Anim. lib. 5. c. 101. & seq. & ovem temperamento humidam, capram temperamento siccam, utramque quarto mense parerent, sancivit? Arist. quem adducit Gesner. in lib. 1. de hist. Anim. de Viparis quadruped. in propr. capp. Varro de re Rust. lib. 2. cap. 9. & seq. & cap. 5. An non novit Natura temperamentorum rationem in eare habere? Quid ergo potuerit in hoc temperamentorum varietas operari, patere iam credo.*

Adducitur pro secunda ratione uterorum in humana specie magnitudo, & parvitas, quæ varietatem adeo homini conaturalem efficiunt, ut huius rei causa varios terminos in nascendo habuerit. Sed præterquam quod hoc ipsum etiam respectu uniuersalis Naturæ per accidens est, nec potest in nascendi ratione, quæ in pluribus consideratur, & ab uniuersalis Naturæ lege necessario dependet, ipsam uniuersalem

31

falem naturam regulare, dicant, obsecro, num uteros brutorum unius speciei dimensit, omnes unam eandemque; prorsus dimensionem habere comperint?

Ad hæc, uterorum angustia etiam si detur frequentior esse homini, quam alteri cuius animanti, non est causa, ut foetus ante tempus nascatur, sed ut debilis nascatur, ita testante *Hipp. in lib. de Genit. in f. in his verbis;* At vero si omnes editi liberi debiles extiterint, uteri plus æquo angusti in causa esse existimantur. deberet & præter hæc eadem mulier semper septimestres generare, aut nonimestres, & tamen constar, unam eandemque modo septimestres, modo vero nonimestres gignere.

Tertiæ porro rationis confutatio ex prioris confutatione dependet; supponitur enim ibi sanguinis copia diversa in homine, quæ quanto maiorem copiam foeti subministrat, illum citius perficit, quanto vero minorem, serius, quasi fancitum illud à natura sit, ut omnia individua unam determinatam sanguinis mensuram pro sui nutrimento ex materno utero exugant, quam mensuram vel exuperare, vel non implere nulli superfluo liceat: unde qui eam citius ingurgitat, cito ex hac ratione nascetur, qui vero tardius, tardius, at & foemini cæterorum animalium hoc abfq; culpa denegant privilegium; siquidem omnes non modo eandem nutrimenti mensuram, sed cum determinato tempore foetibus suis subministrare volunt. at hæc ulteriori confutatione non indigent.

Addamus tamen, quod cum in humanæ speciei individuis foemina respectu etiam sui ipsius aliquando modicum, aliquando vero multum sanguinem foetibus subministrat, necesse est, quod cum multum suppeditat, septimestres, cum modicum, nonimestres generarent. hæc igitur ratione iuuentulæ deberent semper generare nonimestres, vel decimestres; nam de iuuentulis matris paucus sanguis fertur. *Hipp. de Nat. Puer. vers. f. seniores autem, septimestres, cum maiorem sanguinis quantitatem ad uterum demandent, eodem etiam pacto & quibus multæ purgationes sunt, septimestres, quod sanguine abundant, quibus vero parce, nonimestres foetus ede-*

re par esset, quod sanguine sint destituta; cum tamen contra *Hipp. ibid. ex alimenti copia longiorem in utero moram foetum trahere, & ex eadem inopia exitum sollicitare faslus sit. His tamen non obstantibus, cum semper de raro septimestres & octimestres nasci videamus, eos indifferenter & ex iuuentulis, & ex senioribus, & ex iis quæ modico, & ex iis, quæ multo abundant sanguine, oriri compertum est.*

Cæterum, ad Averrois rationem accedamus, qui quamquam adeo perpicax extiterit Philosophus, tamen nunc ex falsa suppositione non nisi fallum deduxit: supponit enim, hominis naturam esse mediam inter pauciparam & multiparam, & eius ratio est; quia homo interdum unicum parit, aliquando binos, alias ternos aut quaternos. Sed videndum est, à Averroes, quid ut plurimum fiat, per hoc enim regulatur Natura. *Gal. 14. Meth. med. cap. 14. class. 7. probat Riolan. ad Fernel. in lib. de hom. procreat. cap. 11. si enim ex iis, quæ de raro contingunt, Naturam regulari velis, jam & cætera omnia animalia non minus ac homo participabat harum duarum specierum multiparæ, & pauciparæ. nam & vacca singulos generat foetus ut plurimum, aliquando tamen binos, & fortasse plures, ut homo, sed & in vacca, & in homine illud præter naturæ Leges euenit, quæ non per individua, sed per uniuersalia regulatur, sic etiam & canis*

plures generat, tamen etiam singulos, ut catulus do-

mesticus, aut ad summum binos; sic & oves, & capræ singulos pariunt, interdum binos, ternos, quaternos, ut homo. *ex Arist. Gesner. ubi sup. sic etiam & in reliquis animantibus variari numerum foetuum interdum annotabis. & firmat ejus rei veritatem ipse Arist. in lib. de hist. animal. ac præcipue lib. 6. ubi & in uria, & in leone, & in aliis non semper partus eodem numero nasci tradit. Sed si Suis natura, quæ quinque, aut sex parit, media est inter paucipara & multipara, ut tu ipse paulo superius asserebas, (licet sciam *Arist. probl. scilicet. 10. probl. 16. & Alex. probl. lib. 2. probl. 69. suem inter multipara reponere*) iure merito hominis Natura inter paucipara reponenda venit, etiam si binos aut ternos ut plurimum pareret.*

Sed esto, hoc homini conaturalis sit, ut media sit ejus natura inter paucipara & multipara, quid tandem hinc deducere aliud potes, & Averroes, quam quod homo cum unicum parit decimestrem, aut nonimestrem, cum plures septimestres aut octimestres parere debeat? at cur promiscue, & cum unicum parit, & cum plures & septimestres, & octimestres, & nonimestres, & decimestres parit? Sed videri, ut ex Arist. præcipuum tuam conclusionem evertam? Observa, ipsum citato *lib. 10. problem. 30. & 4. de Gener. Anim. cap. 6. affirmasse, partus geminationem in homine contra Naturæ legem esse, & ibid. cap. 4. licet hominem cum omnibus generibus ambigere ut cunq; velit, tamen maxime ex sua natura uniparum esse concludit, ab accidenti ergo est, ut aliquando plures uno pariat, ut ex eo patet, quinimo nota ulterius, illum in *lib. de admir. audit. text. 77. partus geminationem in homine inter naturæ miracula reposituisse, narrans, quod apud Umbros, mulieres plurimum geminos pariant, & aliquando etiam ternos.**

Viden igitur, à Averroes, hominem absolute, & ex sua natura uniparum animal esse, & hæc à te allatam incertitudinis sui ortus rationem in auras prorsus evanuisse?

Examinemus ergo jam tandem postremam rationem, quæ tanquam omnium potissima, passimac communitè ab omnibus unanimiter adducitur, & liceat obsecro pro adversariis eam rationem in syllogismum efformare hoc modo:

Si quod animal est, quod incertis & non statis temporibus coitit exerceat, hoc incertis & non statis temporibus parere debet, sed homo tale animal est, ergo incertis & non statis temporibus homo parere debet. Hoc argumentum bene procedere non dubitabunt, qui pro parte adversa comparent; cæterum non vident terminorum æquivocationem & falsitatem, nam tempus in præmissis ponitur in termino qualitativo, in conclusione vero in termino quantitativo. hoc modo, in præmissis proponitur, quod si aliquid animal incerto tempore coit, hoc est non determinata quadam anni tempestate, ut euenit exempli gratia equo, qui coit Vere, cani coeunt in Autumno, feli coeunt in Hyeme, si ergo aliquid animal est, quod incerto & promiscue Vere, Hyeme, Autumno coeat, debet etiam in pariendo habere tempus incertum, hoc est non certo spatio uterum ferre, ita ut in priori propositione temporis qualitas proponatur, in conclusione de quantitate inferatur, ac profecto maxime considerabilis videtur ea terminorum variatio, ex præmissa enim non aliud sequitur, quam si Vere, Autumno, Hyeme aliquid animal coeat, debeat etiam Vere, Autumno, aut Hyeme parere.

Sed ne me tanquam morosum odio quisquis sit

profe-

prosequatur, etiam hanc conclusionem pro vera
 50 admittere paratus sum. sed cur, si alia pleraque ani-
 malia incerto tempore coeunt, non etiam incerto
 tempore pariunt? nam constat equas, sues, dasip-
 odes, & alias fortasse foeminas coitum praegnantem
 admittere. *Arist. 5. de nat. anim. cap. 8. Plin. nat. hi-
 stor. lib. 8. de hist. anim. lib. 4. cap. 10. Alb. Mag. de Animal. lib. 9. tract. 1. cap. 5.* De quibus et-
 iam inter Iureconsult. *Trag. de leg. Commo. l. 4. num. 85.*
 51 at si etiam gravidae foeminae horum animalium
 coeunt, omni tempore coitum eas admittere par est,
 cum praegnantia sit ex majoribus causis, & magis
 urgentibus, quae coitum in brutis impediunt; at cur
 haec ipsa bruta incerto tempore non pariunt?
 52 Adducuntur insuper aliae permultae, ut dixi, ra-
 tiones ad eam conclusionem probandam, nimirum
 & de formatrice facultate, quae in humana specie
 in uno individuo magis, in altero minus potens sit;
 & de materiae majori aut minori quantitate, & de
 sexus diversitate, & aliae similes, quae tamen omnes
 illud commune habent, ut non magis procedant in
 homine, quam in ceteris quibusque animalibus, eas
 ergo aliter confutare supervacaneum est. Non tamen
 omittamus adhuc pusillam quamdam ratiunculam,
 a quibusdam adductam, & est hujusmodi.
 53 Homo in coitu exercendo, in concipiendo, in u-
 tero gerendo, in pariendo, plures errores patrare so-
 let, quod de ceteris animalibus non evenit; ex hoc
 ergo mirum non est, illum incerto termino nasci. E-
 go vero alias dixi, nos hic quaerere, an ex Naturae
 instituto homo tam incerto tempore nascatur; at ex
 his erroribus, cum contra Naturae institutum com-
 mittantur, nihil, quod contra Naturae institutum
 non sit, emanare potest; aptius ergo ex hoc inferre
 nobis licet, quod, nasci extra debitum ac certum
 tempus, praeternaturale sit, cum causam omnino ha-
 beat praeternaturalem.
 Denique si addatur, necessarium fuisse homi-
 ni varium ac incertum nascendi spatium, vario
 ac incerto existente formationis termino, de quo
 Hipp. pluribus in locis, & alii Philosophi, ac Medi-
 54 dici, & qui etiam ab ipsa experientia demonstratur;
 Respondeo, hoc non esse magis proprium homini
 quam ceteris animalibus, nam, ut Hipp. lib. 1. de
 Dieta, dicebat, prout quaeque ignem, hoc est calo-
 rem minorem aut majorem fuerint sortita, citius
 auferunt, & formantur; at idem calor, qui in ho-
 mine feminalem materiam vegetat, in brutis etiam
 idem eodem modo operatur, & tam hic, quam ille
 diversificantur in eorum operatione, ita ut ex hoc
 non magis debeat illud locum habere in homine,
 quam in brutis.
 Sed cur, inquam, mas triginta dierum spatio for-
 matus, & foemina quadraginta duorum, nono tamen
 aut eodem spatio, uterque eorum plurimum
 nascitur? non ergo haec diversitas in spatio effor-
 mationis tantum potuit operari, ut mas septimo
 nasceretur, foemina autem nono.
 Verumenimvero confutatis jam iis rationibus,
 quae conclusionem ab Aristotele firmatam pro vera
 nobis imponebant, restat, ut quibus rationibus con-
 trarium habere veritatem persuaderi nobis possit,
 55 demonstrare jam aggrediar. Hominem nimirum,
 quoad nascendi seu pariendi tempus, nihil peculia-
 re ab aliis animantibus habere, quod illi à Natura
 insit, sed veluti reliqua habere illum quoddam suae
 speciei determinatum congruum nascendi tempus,
 decenti latitudine, ut in ceteris, minimè destitutum,

quae nonum, aut decimum mensem comprehendit,
 neque enim consentaneum videtur, ab Aristotelis
 sententia absque firmis rationibus recedere, cum
 ejus maxima apud nos, immo & apud omnes do-
 ctos sit autoritas, ut testatur *Trag. de leg. Commo. l. 6. num. 52.* & auctoritates Majorum non sint re-
 probandae argumento, l. ad exhibendum. C. ad exhibendum. ergo siquidem rationes à nobis adductae
 veritatem habere videbuntur, bene quidem erit, si
 minus, Arist. opinionio omnino adhaerendum, licet
 rationibus ab aliis pro ipso adductis intellectus ne-
 quaquam acquiescat.
 Prima ratio igitur contra Arist. dictum sequens
 est. Si termini ea variatio, quam voluit, esset homi-
 ni in nascendo naturalis, sequeretur, quod non so-
 lum in iis terminis, sed in plerisque aliis homo na-
 sceretur, ut supra undecimum, & infra septimum, &
 esset semper vitalis; quam conclusionem probare
 quidem ut veram nititur Aug. sed in opere incal-
 sum insudat in lib. de part. hom. Nam si affir-
 mas mihi, hoc homini naturale esse, ut non habeat
 determinatum tempus sui orris, cur dehinc illud ip-
 sum determinas, & non nisi supra septimum, & in-
 fra undecimum, cum nasci posse affirmas? quin po-
 tius ex ea conclusione, cum sit indeterminata, se-
 quitur, quodlibet tempus in nascendo esse homini
 naturale, etiam si bimembre, aut trimembre, vel an-
 nuale, vel biennale, vel triennale sit, aut majus.
 At si ad praedictos terminos tuum conclusionem
 respicere dicas, jam secunda pars nostri argumenti
 obistere illi videtur: nam si à Natura est, ut in ter-
 minis à te assignatis homo indifferenter nascatur,
 deberet semper, cum in his terminis nascitur, super-
 59 stes esse, vel saltem ut plurimum; quod enim à na-
 tura est ut plurimum, & secundum plurimum,
 eodem modo sit. *Arist. 2. Physic. tex. 77. Gal. 14. Method. cap. 14. class. 7.* Si ergo nonimestris, &
 decimestris ut plurimum vivunt, debent etiam septi-
 mestris, & octimestris, si à Natura sunt, vivere; &
 quemadmodum ex prioribus pauci intereunt, qui
 plerique supererunt, sic & ex posterioribus pauci in-
 terire deberent, & plerique superesse; sed contra
 septimestres, & octimestres ut plurimum non vi-
 vunt, ut experientia docet, Hippocrates firmat, qui
 octimestrem nullo modo vivere, & septimestrem ut
 plurimum interire docet in lib. de carnibus, & de sep-
 60 timum. & octimum. par. & ceteri negare non possunt; nam
 nova experientia id ipsum recentiores comproba-
 runt, ut testatur *Mercivius in lib. cui tit. la Commare. lib. 1. cap. 6.* cum ex centum septimestribus vix unum
 61 superstitem remanere constiterat; ergo sequitur ex
 his, neque septimestre, neque octimestre spatium à
 Natura pro eo nascendi termino esse homini consti-
 tutum, & consequenter Arist. conclusionem vel esse
 omnino repudiandam, vel saltem ita moderandam,
 ut non homini solum, sed etiam cuicumque animali
 non sit constitutus nascendi certus terminus, si ad
 dies praefixos, & certos ferendi uterum respiciamus.
 Secunda ratio talis est. Quae à Natura sunt, sine
 non carent. *Arist. 2. Physic. tex. 66.* nam quae sine
 62 carent. casu sunt. *Gal. de caus. Procatib. cap. 1. vers. fin. class. 3.* & 11. de usu part. cap. 7. class. 1. sed homi-
 nem non habere determinatum tempus in nascen-
 do praeter ceteris animantibus, sine caret; ergo homi-
 nem nasci extra determinatum tempus, à Natura
 non est, sed à casu. Quod, non habere tempus na-
 scendi determinatum, sine careat, patet primo, quia
 nullus hujus rei finis assignatur, nam eos, qui ab ali-
 65 quibus

bus assignatur, vidimus jam non magis potuisse in
 causa esse ejus rei in homine, quam in brutis. patet
 66 secundo, quia, si quem haberet finem, vel posset
 considerari respectu speciei, & fuisset major ipsius
 propagatio, vel respectu individuum, & fuisset
 major singulorum perfectio. Respectu speciei non
 potuit habere hunc finem, nam opifex illa ac pa-
 rens Natura, quae bruta non nisi unico termino na-
 scentia maximore propagat, potuit & eodem modo
 humanam ipsam speciem propagare; non debuit
 ergo diversam ab ea, quam in aliis tentaverat, viam
 in humana specie propaganda tentare. Et si talis fuit
 naturae finis, deberet semper homo, ut supra dictum
 est, in quovis mense assignatorum nascatur, & vive-
 re, & vegetus ac fortis esse, ut de nonimestribus &
 decimestribus evenit, quod tamen ita non esse pa-
 ter. Respectu individuum non potuit habere praedi-
 ctum finem, quia, cum intendat semper facere, quod
 magis est perfectum, & inter eos nascendi terminos
 unus sit perfectior altero, Natura debuit eligere perfe-
 ctioem, si individuum perfectioem prospicere
 debebat, ac profecto ita illam fecisse non dubitan-
 dum, cum verò ab illo perfectiori sc. termino aber-
 rant non sua culpa esse, sed casu factum, aperte de-
 monstrat, ut inferius dilucide patebit. Cum ergo
 confiter ex his, naturam in ea re patranda nullum po-
 tuisse habere finem, concludendum à natura non ef-
 67 se, ut incerto tempore nascatur homo, cum natura
 propter finem agat. *Arist. 2. Physic. & ibi Averr. & quomodo à natura esse, quae rectrix & modera-
 trix, ac norma omnium rerum est, id quod nullam
 normam aut regulam habere praesumitur?*
 68 Tertia ratio. Cum in unquoque rerum genere,
 quae à natura sunt, necesse sit dare quod perfectum
 69 est, quia ubi deest perfectio, ibi deest finis, quomob-
 rem nullum perfectum sine caret. *Arist. 3. Physic. tex. 64.* & ibi Averr. necesse etiam erit, ut in terminis
 70 homini pro nascendi tempore praescriptis, detur u-
 nus, qui aliis sit magis perfectus; neque enim omnes
 pari perfectione ac virtute dotari possunt, cum, si
 ponas perfectos terminos nonum & decimum, se-
 ptimum & octavum deficient in tempore; at perfe-
 ctum deficere, est impossibile, quia jam perfectum
 71 non esset. *Averr. 1. Celi. comm. 4.* & si ponas perfe-
 ctos terminos septimum & octavum, nonum & de-
 cimum exuperent, quod itidem impossibile est, cum
 72 supra perfectum nihil sit extra accipere. *Arist. 10. Metaph. tex. 13.* & ibi Averr. & cum praeterea perfe-
 ctum, ut ibidem habetur, in unquoque genere sit
 maximum, neque septimus neque octavus mensis
 tales sunt, nam in temporis diuturnitate & ratione,
 à nono & decimo superantur. Quod vero de ipso
 tempore dictum est, etiam ad ipsos partus transferre
 facile est; nam vel vis perfectum partum esse noni-
 mestrem & decimestrem, vel octimestrem & septi-
 mestrem, si primum habemus intentum, ceteros e-
 nim, cum à perfectione deficient, à natura non esse
 certum est, cum ea semper intendat, quod perfe-
 ctius est facere, neque etiam aliquid imperfectum
 73 tempore ab illa creati solent. *Alex. probl. lib. 2. probl. 48.* si secundum ergo nullus factus perfectus est quo-
 ad nascendi tempus, nisi septimestres & octimestres,
 ergo plurimum naturam à suo fine aberrare, dicen-
 dum est, cum plurimum nonimestres & decimestres
 procreet.
 74 Quarta ratio. Natura nihil temere, nihil irratio-
 nabiliter, nihil frustra, nihil casu agit. *Arist. 1. Celi. tex. 32.* & ibi Averr. in com. & 2. Eysid. tex. 50. & 59.

ubi & Averr. & 3. de Anim. tex. 45. & firmant. l. in l.
 Qui bis id. ff. de verb. oblig. & supra dictum est. Si ergo
 velimus, septimum mensem esse sufficientem termi-
 nū permanendi in utero ipsi homini ad acquirendam
 eam totalem perfectionem, quam acquirere ex sua
 natura potest, certe nasci supra septimum supervaca-
 neum est, & frustra à Natura paratum: immo non
 solum frustra, sed impie operata videtur, ut quae
 posset multo citius, quam fecerit, hominem ab uteri
 molestiis liberare, & tamen neglexerit, & absque
 78 ulla utilitate plurimum voluerit illum duobus, ac tri-
 bus mensibus supra, quam illi necesse fuisset ad per-
 fectè nascendum, in utero commorari.
 Quid igitur ex superioribus rationibus sit conclu-
 dendum, jam patet, non esse scilicet de natura: inteno-
 tione hominem nasci extra quoddam determinatum
 tempus, quod neque septimum neque octavum potest
 comprehendere, neque magis ex suo instituto fieri, ut
 homo ante praefixum terminum nascatur, quam ut
 homo ante congruum tempus ex morbo senescat, si-
 quidem non minus in illo, quam in hoc à praeterna-
 turali causa praecedunt, aut retardant tempus ex na-
 turae lege conveniens. Si ergo unum est tempus ho-
 mini à natura pro nascendi termino constitutum, ut
 ceteris quibusque animalibus, idque in homine, ut di-
 cebimus, nonum comprehendit & decimum mensem,
 debemus exinde jure concludere, quod nasci supra
 vel infra hūc terminum, ab accidenti sit, & non à na-
 tura, & consequenter à morbo. Itaque nullam ego
 differentiam facio inter septimestrem & octime-
 80 stre, & natos ante hos terminos in hoc, quod utri-
 que à vi morbificae causae ante tempus in lucem ex-
 pulsi sint, nisi quia natus ante septimum, ob omni-
 modam sui imbecillitatem & deficientem vigorem,
 ac maximam distantiam à totali sua perfectione nul-
 lo modo potest morbificam causam superare, septi-
 mestris vero & octimestris, quia & validiores sunt,
 & majorem vigorem ex majori alimenti copia ade-
 81 pti sunt, & minus à naturali perfectione distant, cum
 à septimo ostium & nervorum confirmationem ac-
 quirant, & ab octavo complementum suae perfectio-
 nis. *Tratu. de Pass. mul. cap. 12. Soran. Epses. in Sag. cap. 17.* possibile est, ut aliquando, si validi sint, causa
 morbifica superata, vivant, licet id ipsum sit difficilli-
 82 mum; nam & ii ipsi, qui vivunt imbecilles sunt, &
 valetudinariam vitam perpetuo, ac illam quidem
 brevem admodum transigunt, quod etiam in ceteris
 animantibus eodem modo eventurum existimo, 84
 scilicet, ut, si aliquando ante debitum tempus na-
 scantur, tamen vivere possint, si ea cura in illis nutri-
 endis impendatur, quam impendi tradit Arist. in hu-
 mano partu, qui septimo vel octavo mense edatur. 4.
 d. gener. anim. cap. 4. ob id enim quod imbecillimi, &
 male à morbifica causa affecti nascuntur, summa
 cura indigent, ut alantur, ejusdem Arist. testimonio.
 Ecquid nam aliud attestari potest illud, quod est
 omnibus & septimestribus & octimestribus com-
 mune, nimirum, quod meatibus nascantur non ab-
 85 solutis, & membris non adhuc perfectis in lucem e-
 dantur. *Arist. teste loco supra cit. & Valleriol. lib. 3. Enar- rat. 7. Lalam. ad lib. Hipp. de hom. eta. schol. 26.* & a-
 liis, & quod nonnullas cavitates inter carniem, &
 nervorum fibras habeant, quae, ut perfectionem
 naturalem ipsi acquirant, repleti desiderant. *Pe- tren. lib. 4. de vict. Roman. cap. 26.* nisi quod
 ante tempus suo ortui congruum & à natura il-
 lis destinatum, à morbo expulsi in lucem prodie-
 rint?

34

Et ut propria experientia edoctus, & non ratione tantum impellente, aut sola præceptorum auctoritate suadente, hæc affirmare videar, placet hinc 86 storias duorum septimestrium hic apponere: præter multos enim alios, quos novi, unum præcipue tractavi, qui cum natus est, coronalem futuram adeo hiantem ac adapertam habebat, ut mirum esset, ventrem vero adeo pellucidum, ut interiora omnia intuentibus patefaceret, sed & cruribus natus est tam imbecillibus, ut major factus nunquam stare potuerit; nunc autem triginta annis major quidem est, sed morbis valde obnoxius, & qui neque deambulare, neque erectus stare possit. Alterum novi puerum nunc quinquennem, qui ab utero progrediens, auriculas ab osse temporum mirum in modum divulsas habebat, anum vero adeo patentem, ut crassiores pollicem admitteret, futuras præterea hiantes, & invicem non coherentes: sed quid plura ipsimet contrariæ sententiæ accerrimi defensores id ipsum, quod ego inculcabam, omnes uno ore fatentur.

88 Cum ergo supra decimum mensem nasci ex communi consensu naturale non sit, & infra nonum, non naturale esse, jam probatum remaneat, sequitur, quod homo magis præfixum ac determinatum nascendi terminum à natura habuerit, quam quem Arist. & cæteri in ea re sequaces voluerint. Prudenter igitur antiqui Romani septimestrem & octimestrem foetum respulerunt, teste Varro in lib. 14. *Res. di-* 90 *vin. citante Aul. Gell. Noct. Attic. lib. 3. cap. 16.* & sic etiam fecisse antiquiores Græcos putaverim, cum animadvertere liquerit Hom. Iliad. 19. septimestrem foetum immaturum vocantem:

Hæc autem inquit gestabat utero curum filium, septimus autem erat mensis:

Eduxit tamen in lucem etiam immaturum existentem. Nota vero obiter hic, quod non sine magno consilio Poeta, etiam si supernaturalem ejus rei auctorem adducat, tamen non ante septimum, foetum illum eduxisse fingit, sed in septimo, quia ante septimum nullo modo vivere potuisset, vel si ex ea supernaturali potentia potuisset, tamen pene omnibus humanis perfectionibus destitutus natus esset, quibus si depauperatus exstitisset, quo pacto eorum, quæ Jupiter primum nascituro foetui pollicitus fuerat, capax hic esse potuisset? sapienter ergo Poeta fingit partum fuisse septimestrem, ut qui cum vita non habeat omnimodam repugnantiam, sed sapientius firmat illum etiam in septimo mense nascentem, tamen immaturum nasci, cum non nascatur in termino à naturæ sibi destinato, sed illum præveniat. Facit etiam & inter Latinos Poetas auctoritas Terentii, qui in *Heccyra* act. 3. sc. 3. fingens Philomenam gravidam, etiam si maritus jam septem menses abesset, tamen Philomenæ mater non audeat firmare, partum esse ipsius Pamphili, quia in septimo nascatur, nec poterat ex sua sententia dici legitimus, quamobrem in eam sententiam venit, inquit: *Dicam abortivum esse: scio gemini aliter suspectum fore; Quin quod verisimile est, ex te recte enim natum putent.*

Sed consutatis jam rationibus iis, quibus Arist. assertio imitari poterat, & contrariis argumentis illa à fundamentis everfa, ad rerum magistræ experientiam accedamus: ea enim sensu iplo apprehenditur, eique contradicere hominis profus absque sensu est. Ex ea ergo patet, hominem septimestrem, octimestrem, & undecimestrem nasci, & non solum nonimestrem, aut decimestrem, cur ergo experien-

tia obstinatus? cur sensum ipsum derelinquimus? cur Aristoli, cæterisque tot tantisque præceptoribus fidem derogamus?

Respondeo, non negare, hominem nasci interdum extra nonum, & decimum, sed & sensu ipso, & experientia probare enixum, hoc à natura non esse, cur tamen id eveniat, ut solus homo, aut saltem præ cæteris extra constitutum tempus nascatur, causâ jure perquirenda, quæ profecto adeo in promptu est, ut nullum latitare eam existitem; 97 quemadmodum enim præ cæteris animantibus homo morbis affigitur, quibus illa minime sunt obnoxia, & qui homini veluti connaturales sunt, ut exempli gratia, quod in partu multo magis affigitur ac laboret, quam illa. *Arist. rest. 7. de hist. Anim. cap. 9.* sic etiam & in utero ferendo multo majora incommoda patitur, quam illa, liquidum illa raro, & non nisi in principio abortiunt, ex eo, quod robustiora sint, aliique ex causis: homo vero licet & in principio, & in fine facilius, tamen omni tempore gestationis abortit; quod si ante septimum mensem 100 illud fiat, magis respectu ipsius foetus contra naturam est, quia magis imperfectus, ex cuius imperfectionis respectu impossibile est, ut ad vitam traducendam sufficere possit; at si post in lucem veniat, quia minus respectu sui præter naturam est, & est magis perfectus respectu ad tempus præteritum, si sit, ut jam dixi, sua natura validus, aliquando potest sufficere ad vitam trahendam, & vivit. Ex eadem ergo causa, ex qua homo facilius, quam cætera abortit, ex ea ipsa & septimo, & octavo parit, & nascitur, hoc est ex morbifica causa, cui homo magis, quam cætera animalia subjicitur: quamquam nasci dici non debet, qui à præternaturali causa ex utero ante tempus expellitur, ac protruditur; nam proprie loquendo homo nascitur nono, aut decimo, ut deinceps dicemus, abortitur autem, largo modo loquendo, ante eos terminos, sed tamen aliquando ita abortitur, ut vivere non possit, & tunc propriissime 103 communi sententia dicitur abortus, interdum ita, ut vivere quoquo modo possit, & tunc aperte negatur pene omnes, dici abortum: ego vero si non absolute, saltem aliquo modo abortum dici posse, ex superioribus concludi posse non dubito.

Natura igitur, ut jam receptui canamus, & homini, & cæteris quibusque animantibus destinavit certum nascendi terminum, quandam temporis latitudinem comprehendentem tam in his, quam in illo, nam neque in cæteris animantibus ita est terminus nascendi à natura præfixus, ut prædicant, ut ad horas, aut dies, aut hebdomadas, quinimo neque ad menses restringatur; nam si ad vivipara temetipsam convertas, videbis equos, asinos, boves, & alia omnia habere inter se eandem fortasse temporis latitudinem in nascendo, quam habet homo. Vides nonnullos ex rerum Naturalium scriptoribus affirmantes, equam decimestrem parere, alios undecimestrem, alios anniculos eam edere foetus contententes: sic etiam & de asina, & vacca eadem differentia inter scriptores intercedit. Canem Arist. bimestrem parere, Varro 2. de *Re Rust. cap. 16.* trimestrem affirmat, & uterque vera dicit, quia non omnis canis eodem prorius tempore nascitur. Sunt qui spatio sexaginta dierum, uno addito, alii, qui septuaginta duorum, & alii spatio trium mensium, ut testatur Alber. *Magn. de Animal. lib. 6. cap. 2. tract. 3. Ins. Poll. Onomast. lib. 5. cap. 7. Blond. in libell. de canibus, & venat. pag. 9.* quin etiam tradente eod. Alb.

Quæstio I.

De Partu legitimo, & Vitali.

35

Alb. sunt qui ante sexaginta nascantur, quos tamen cæteri esse debiliores dicit. Sic & ex ovibus sunt quæ serius, quam quovis mensibus pariunt, nascentes autem agnos serotinos *Chordas* vocabant antiqui. *Plin. lib. 8. cap. 47.* similiter etiam ex equabus, de quibus jam dixeram, nonnullæ sunt, quæ pariunt transacto duodecimo, de quibus idem Varro de *re rust. lib. 2. cap. 14.* dicebat, quod vitiosos partus edunt, sunt etiam quæ pariunt decimo, ut est communis opinio, & tradit idem Alb. Mago. *ubi supra.* Eodem quoque pacto & in reliquis animantibus variare nascendi terminos comperies, si modo in illis, veluti in homine diligenter antum advertas, & dies conceptionis enumeres, comperies, inquam, dari in illis, ut in homine, latitudinem quadam in tempore pariendi, & neque illud ad certos dies aut horas restringi. Ovipara etiam terminum sibi nascendi naturalem aliquando prætergreduntur, interdum præveniunt, plurimum viginti dierum termino plura eorum nascuntur, regione tamen & tempestate calidiori, unde viginti aut duodeviginti; frigidiori autem viginti duobus, & aliquando viginti quinque, *Arist. rest. c. 6. de hist. Ani. c. 2.* Itaque parens Natura in ea re homini nihil peculiare esse voluit à cæteris animantibus, nec voluisse debuit, cum nulla oblata illi ad id volendum, & perficiendum justa causa fuerit. Sed dubitari iterum potest, cur magis præter naturam contingat, ut homo præveniat tempus sibi destinatum nascendi, quam si exitum retardet; nam probavimus, & in eam conclusionem venimus, quod hominem nasci ante nonum omnino à præternaturali causa sit, ad nasci per aliquos dies post decimum non ita, naturaliter enim posset foetus exitum per aliquos dies post decimum retardare, ut deinceps dicemus, non tamè naturaliter potest prævenire nonum.

Respondeo, quod necesse est constituere terminum nascendi, qui brevissimus sit, quemadmodum alium, qui sit longissimus; primum diximus nonum esse, qui naturaliter præveniri non potest, quia jam daretur alius terminus nono brevior; neque enim potest homo minori spatio quam novem mensium, quantacunque calida sit temperatura, ac natura vividiori, ad eam perfectionem in utero pervenire, quæ sibi ad vivendum, & ad bene vivendum est à natura constituta. & hic quidem brevissimus terminus proprius est, ubi calor tam ex parte matris, quam ex parte ipsius foetus, & in omnibus, & per omnia abundat, (quamquam non nego, etiam & ex aliis causis posse hominem in hoc ipso termino nasci, etiam calore non exuperante) contingit autem, hujusmodi naturas numero esse pauciores, & consequenter pauciores in noni principio nascuntur, qui terminus habet etiam ut cæteri suam latitudinem, ut dicemus. Vbi vero calor ex utraque parte minor fuerit, prout magis aut minus ab hoc distabit, magis aut minus partum accelerabit, ubi vero plurimum distabit, cæteri consentientibus, partus in decimo fiet, aut undecimi principio, & hic est nascendi terminus quam longissimus, qui propria latitudine, ut superior, donatur.

Sed & aliam afferamus rationem, cur ante nonum multi & septimestres & octimestres nascantur, rarissimi tamen sint, qui decimum exuperent, atque ea ex Hipp. talis est; impossibile enim est, ut matris sanguis, qui foetui pro alimento destinatur, ad tam longum tempus sufficere possit, ita ille in lib. de *nat. puer. in fin.* Ergo à causa morbifica potest præveniri legitimus nascendi terminus, superari autem de-

cimum, longo præsertim spatio, vix contingere potest: nam morbus, qui retardaret foetum ad exeundum, posset etiam illum non magno negotio breviter occidere, quamobrem idem Hipp. in *libell. de octim. par. in principio* dicebat, foetum, qui supra septem quadragenarios in utero moram traxerit, non vivere. non accidit ergo, foetum ob prædictam causam, decimum saltem per multos dies superare.

S V M M A R I V M.

- 1 *Isuriferi Medicos consulunt circa debitum nascendi tempus.*
- 2 *Septimo mense natus, est legitimus.*
- 3 *In nato post decem menses DD. judicium Medicorum exposcunt. Contrarium num. seq.*
- 4 *Natus tertio vel quarto mense, est legitimus ex Concenatio.*
- 5 *Quinquemestres & seximestres vitales.*
- 6 *Concenatio opinio reprobat.*
- 7 *Trimestres & quatuorimestres naturaliter vivere non posse, ex auctoritate à Concen. adducta ex sacris.*
- 8 *Suscitari dicitur is, qui jam mortuus est.*
- 9 *Ante septimum nascentes vitales ex matris oculo vivunt.*
- 10 *A natura non est, hominem ante nonum nasci.*
- 11 *Nati ante septimum, neque legitimi, neque vitales.*
- 12 *Natus ante septimum, proprie abortus dici debet. & num. 16.*
- 13 *Abortus est fetus immaturus editus.*
- 14 *Omni fetus immaturus est abortivus.*
- 15 *Ante septimum nascitur fetus, ac si non nasceretur, vel nasceretur mortuus. & num. 21.*
- 16 *Natus ante septimum, comparatur ei, qui nunquam natus est.*
- 17 *Natus ante septimum, pro non nato habetur.*
- 18 *Fuisse non dicitur, qui partum stetit.*
- 19 *Non nasci, & natum mori, paria sunt.*
- 20 *Pro mortuo habetur, qui vivere non potest.*
- 21 *Octimestris habetur tanquam si esset mortuus.*
- 22 *Quot diebus constare debeat legitimus, & vitalis fetus. & num. 27. & 31.*
- 23 *Ante 182 dies nullus legitimus, ac vitalis. & n. 35.*
- 24 *Glo. accipit menses solares.*
- 25 *In partu computatione menses Lunares accipiendi. contrarium num. 32. dic ut num. 33.*
- 26 *In partu computatione menses conjunctionis sumendi.*
- 27 *Tam decimestres, quam undecimestres constant integri septem quadragenariis.*
- 28 *Nullum minori spatio natum vidit Gal. quam dierum 184.*
- 29 *Quanto minori spatio nascitur septimestris, tanto etiam imperfectior est.*
- 30 *Quanto minoris motus infra decimum aut nonum in utero conceptus fuerit, eo imperfectior erit.*
- 31 *Seximestris quoad membrorum absolutionem perfectus.*
- 32 *Fetus ante septimum neque organizatum, neque articulatam existere, falsum est, contra Mascardi opinionem.*
- 33 *Masculus triginta dierum spatio, femina quadraginta duorum dearticulatur.*
- 34 *In quarto mense, & in plurimum in tertio foetus eam perfectionem acquirit, quæ ad totalem membrorum confirmationem pertinet.*
- 35 *Forma non potest introduci, nisi in subjectum dispositum.*
- 36 *Mas quadragesimo, femina nonagesimo anima rationali dotatur.*
- 37 *Forma est forma, & forma perfecti.*
- 38 *Masculus defenditur.*

Qv

De Partu ante septimum mensem.

QVÆSTIO II.

Diffusa jam ea præcipua conclusione, quæ veluti fundamentum erat subsequendum, peculiariter nunc de singulis mensibus, in quibus nasci hominem contingit, differendum est, ut debitum nascendi tempus in homine assequamur, de quo ipsi Iurisperiti Medicos consulere consueverunt: nam ipse ill. non nisi Hipp. auctoritate fultæ, natum in septimo mense fecerunt legitimum. l. septimo ff. de stat. hom. in nato etiam post decem menses tam Bartolus, quam Baldus duo legalis scientiæ oracula Medicorum iudicium exposcunt, referente Alex. in l. Gallus ff. de lib. & post. num. 21. quamquam ipse Alex. Medicos in hoc casu iudices non admittit, ac profecto absque ulla legitima causâ hoc facit, ut patebit.

De lingulis ergo mensibus disputaturi, primo universali quodam sermone de præcedentibus septimi disceptabimus, de quibus licet nihil occurreret dubitandum, non deest tamen aliquis scrupulus, quem diluere omnino operæ pretium est. Nam ex Iurisperitis Concennat. singul. qu. 4. num. 4. lib. 2. natum tertio vel quarto mense legitimum esse asseveravit, Eudræ auctoritatem in medium adducens lib. 4. cap. 6. vers. 21. apud quem hæc leguntur: Et prægnantes immaturos parient infantes trium & quatuor mensium, & suscitabuntur; quæ verba à Propheta pro uno ex singulis præcedentibus extremum ac universale hominum iudicium adducantur, ut idem vult Concennat. num. 30. Præterea Torreblanca lib. 2. Demonol. cap. 43. num. 16. post quintum mensem foetus vult esse vitales, his verbis: Postquam autem foetus à quinto mense egreditur, si nascatur, vitalis est in quocunque tempore, quia jam perfectus est ad nascendum. & num. 21. ibid. Quibus rejectis, foetum ex quinto mense vitalem affirmat, & quæ sequuntur ibid. sed & semestrem esse vitalem hic dicere cogebatur, qui teneoriorem vitalem fecit, ut constiterit ibi num. 27. & nonnullas inibi historias utriusque parus & Medicorum auctoritates adducit.

Quintiæ ex Medicis Avicenna lib. 1. de anim. cap. ult. Cardan. Contrad. med. lib. 1. tract. 3. contrad. 8. Fallesius in lib. de sacra Philosoph. cap. 18. Auger. de part. hum. lib. 1. cap. 8. calii, quos citat Rota in Auximiana Aliment. Luna prima Iun. 1620. coram Pirovano, de partu quinque mestrî & seximestri vitali mentionem habent, quibus fidem derogare, cum magni alioquin & veridici viri extiterint, piaculum fortasse esset. Itaque videbatur ex his, non sic temere pronanciandum de partu, ante septimum mensem edito, quippe cum nonnulli supervixerint, & adoleverint, ut patet in historiis relatis, & reollectis per Schenob. lib. 4. obs. rar. tit. de Partu.

Sed ad Concennatum primo dicamus, ridiculum omnino esse id, quod ex Propheta auctoritate deducere conatur, cum ex ea potius contrarium eliciatur. Nam cum ibi signa iudicii, ut dixi, per Prophetam enumerentur, quæ erunt quidem omnia præter Naturæ ordinem ac institutum, ipsamque naturam præmortuam jam commonstrantia, inter alia prædicat, prægnantes parituras immaturos foetus trimestres, & quatrimestres, qui licet ex Naturæ lege nequaquam vivere possint, contra eandem Naturæ legem vivent, & suscitabuntur. ex quibus verbis infer, o Concennati doctor optime, naturaliter trimestres & quatrimestres foetus vivere non posse, tunc au-

tem temporis supra Naturæ potentiam illud Deus operabitur. Nec absque causâ sacra scriptura ulla est verbo illo suscitabuntur, nec dixit simpliciter, vivent; suscitatur etenim, qui jam mortuus est; sic & in proposito trimestres & quatrimestres, qui præmortui, quantum ex Naturæ ordine sperari potest, ab alio materno egrediuntur, vitam à Deo recipient, & suscitabuntur.

Ad Avicennæ vero aliorumque doctorum hominum historias, illis pro veris admittis, dicamus esse miracula in natura, quæ tamen ordinem illum, quo illa inferiora quæque gubernat, non pervertunt. sicuti ergo neque ex multis aliis, quæ de raro contingunt, id quod à Natura est, originem habere dicitur, cum in his potius casus locum habeat (nam quod in particularibus præter Naturæ ordinem contingit, ex accidenti est) sic neque ex eo, quod aliquando quinto aut sexto mense homo nascitur vitalis, aut etiam septimo & octavo, in nostra opinione dici potest, illud à Natura esse, cum potius in ea re casus locum habeat, quod inferius pluribus explicabimus.

Communissima ergo opinio ac verissima, & nulla controversione ambigua est, natos ante septimum mensem neque legitimos esse, neque vitales; patet Hipp. auctoritate in lib. de Carn. & de septim. par. Arist. in lib. 7. de hist. anim. cap. 4. Plin. Nat. hist. lib. 7. cap. 5. Gal. de septim. par. class. 1. Aud. Gell. Noct. Attic. lib. 3. cap. 10. Alber. Mag. 9. de Animal. tract. 1. cap. 4. probat abunde Curtius in sent. de septim. par. per totam. facit pro Legumperitis l. Incestu. in l. ff. de suis & legit. hered. Paul. in l. Vxor. in abortu. num. 3. ff. de Posth. hered. instituen. Ias. in l. Quid dicitur. ff. de lib. & Posth. num. 13. Socin. sen. in l. Cum avus. de condit. & demonstr. num. 110. Cagnol. in l. ff. si cert. pet. num. 188. Mascard. de probat. conclus. 1146. num. 2. Tom. 3. Martia. 153. num. 2.

Iuxta hanc igitur opinionem non solum vitales non est natus ante septimum mensem, sed proprie abortus dici debet. Mercerial. lib. 2. de morb. mul. cap. 13. Andr. Laur. Anatom. lib. 8. qu. 29. & lib. eod. cap. 9. nam abortus est foetus immaturè editus. Traq. in l. si unquam. C. de revo. donat. Glo. suscep. lib. num. 20. & ex Medicis, Curtius ubi supra. Fern. Parbol. lib. 6. cap. 17. Mercerial. ubi supra. Andr. Laur. ibid. qu. 29. Cagnat. in libell. de mori. caus. part. quomobrem si omnis foetus immaturus debet dici abortus, & foetus ante septimum est immaturus, ex l. Incestu. ubi sup. iure optimo omnis foetus natus ante septimum, debet dici abortus ex latè adductis per Laur. ubi sup. quibus adde, multo magis, quam cuivis ex cæteris, abortus nomen convenire nato ante septimum mensem: ita enim nascitur, ac si non nasceretur, vel nasceretur mortuus, cum habeat omnimodam repugnantiam cum vita, & omni aptitudine ad vivendum expolietur, qua non omnino carere videtur natus post hunc terminum, ut dicitur.

Comparatur igitur natus ante septimum ei, qui nunquam natus est, ut dixi. Traq. ubi sup. num. cod. 18. Surd. cons. 347. num. 9. Tom. 3. ita ut etiam si vivus nascatur, quia tamen ob sui omnimodam imperfectionem vivere eum naturaliter, est impossibile, tanquam pro non nato habetur, ex regula apud Iureconsultos canonizata, quod fuisse non dicitur, qui parum stetit. Glo. in cap. Nam & ego extr. de verb. signif. neque, ut dixi, aliter de his æstimandum, quam de his, qui actu mortui nascuntur, qui neque nati, neque procreati videntur. l. Qui mortui. ff. de verb. signif. etenim non nati, & natus mori, paria sunt. s. Dubitatum. 22. Amb.

Amh. de Incest. nupt. Paul. in l. Vxor. in abortu. num. 3. de Posth. hered. Instit. Bolognet. Conf. 9. num. 24. Calepin. apud Zeter. in consil. ultim. volunt. cons. 131. num. 4. Pro mortuo vero habetur qui vivere non potest. Afflit. decis. 236. num. 4. & ibi Annot. num. xviii. primæ. & ex nostris Curtius in supracit. sent. Nam si de nato in octavo mense (de quo tamen magna est controversia ac difficultas) dicitur, quod habetur, tanquam si esset mortuus, ex iis, quos abunde cumulat Bonaven. lib. 1. & 2. de ultim. par. quorum nonnulli infra adducuntur, quanto magis id ipsum affirmandum de nato ante septimum, utpote immaturo, debiliore, & imperfectiore?

Cæterum præcipua difficultas est, quot diebus ad minus consistere debeat foetus secundum aliorum opinionem, ut & vitalis, & legitimus futurus sit. Nam Claud. Giardin. libellum edidit de partu dierum 171, illumque, quantum casus monstrositas postulabat, pro legitimo defendit; alioque doctos viros scio similes partus suis scriptis munivisse, & pro vitalibus ac legitimis admisisse: inter quos etiam est Auger. de par. hum. lib. 2. cap. 21.

Sed cum & Hipp. auctoritates, & ipsarum Legum sanctiones clare pateant, frustra & illi, & omnes in contrarium differentes operam impendunt, qui maturiore foetum, quam dierum 182 pro legitimo, & vitali admitti contendere volunt, pro qua sententia doctissimum consilium scriptis Reverendiss. ac Excellentiss. D. Cyntius Clemens, olim sel. rec. Pauli Papæ V. Medicus à Cubiculo, intimusque familiaris, ejuisque sanctitati ob singulares ejus animi dotes acceptissimus, ex cuius voto Rota (nam causâ in ejus tribunali vertebat coram R. P. D. Pirovano ejuisdem Rotæ Auditore) ad favorem sui principalis sententiam tulit, ut ex ejus decisione appareat; quam ad hujus opinionis confirmationem vide, est vero Auximiana Alimentorum Luna 1. Jun. 1620. coram Pirovano.

Tot igitur diebus consistere necesse est legitimum, & vitalis foetus ex communi opinione, (nam ex nostra ea multo strictius procedunt, ut procedente sermone palam fiet) quod temporis intervallum, dierum scilicet 182, ut notat Glo. in supracitata l. Incestu. efficit menses sex, & duos dies. Sed advertite Glosam ibi accepisse menses Solares, qui triginta integris diebus constant; unde est, quod illi centum octoginta duo dies, ex ejus sententia, constituent prædictos menses sex, & duos insuper dies; quod tamen non dixit Hipp. sed voluit natum in hoc spatio, dimidio anni natum esse, addita aliquantula parte diei; & licet videatur Hipp. parum recedere ab opinione Glo. non desunt tamen, qui hanc Glosentiam improbandam existiment, quippe cum non Solares, sed Lunares menses in partus computatione accipi debere tueantur. ita Alciat in l. Qui mortui. ff. de verb. signif. Traq. ubi sup. num. 208. Bursi. cons. 62. num. 41. lib. 1. & ex nostris Moxius de morb. mul. lib. 3. cap. 6. Fortun. Fidel. in lib. de Relat. med. lib. 3. cap. 4. Auger. de Part. human. lib. 2. cap. 7. Cum autem Lunares menses in triplici sint differentia, eos accipi volunt, qui menses conjunctionis, sive coitus Lunæ nominantur, ut per præcitatos auctores. si enim aliæ acceptiones Lunaris mensis admittantur, jam foetus multo minori spatio, quam anni dimidio septimestris nasci possit, præsertim si minori spatio, quam mensis primi, aut septimi dimidio uterum gestaret mulier, at hoc esse non potest: neque enim septimestris,

qui perfectus futurus sit, & vitalis minori spatio, quam anni dimidio nasci potest, ut Gal. ibid. & notat Rota in prædicta Auximiana element. coram Pirovano.

Contra tamen hanc Iurisperitorum, Gal. & cæterorum opinionem ipse Hipp. videtur esse, quem & lib. de Carn. post prim. & ubi, (cui consentire videtur Avicenna 21. 3. cap. 2.) Solares menses accepisse constat, quin etiam cum partum 182 dierum dimidium anni continere asseveraverit, de Solari anno eum intellexisse non dubitandum; alias enim dimidium anni Lunaris superatur à prædicto num. dierum 182, quinque aut sex diebus. ex Hipp. ergo auctoritate contendit Andr. Laur. ubi sup. quæst. 30. Hippocraticos menses Solares esse, & in partus computatione tales esse accipiendos, non Lunares, ut ab Hipp. factitatum est.

Verumenimvero cum Hipp. auctoritates, in quibus Lunares menses accipit, Sole clariore existant; eæ autem, in quibus Solares illum accepisse suspicamur, tenebris obductæ, & dilucidationem expolcentes; ego, clariore doctrinæ gratia, Lunares libentius amplector, præsertim cum ille semper de Luna mentionem habeat, quotiescunque de conceptu, aut de partu verba facere contingit, velique, cum mulier circa plenilunium, vel ultra concipit, integrum mensum computari, nullamque de Solis cursu mentionem habere videatur. & maxime facit contra ipsummet Laurentium Hipp. ipsius auctoritas pro sua roboranda assertionem adducenda, nimirum, quod tam decemestres, quam undecimestres septem constent quadragenariis; siquidem, quomodo hoc in undecimestri habet locum? cum, si Solares menses accipias, ducenti octoginta dies, novem menses & decem dies constituent; & dato, quod prior mensis fuerit quindecim dierum, muliere ultra plenilunium concipiente, vel dimidiato mense, adhuc tamen non se extendere possunt totidem dies ad undecimum mensem, nec illam ullo modo pertingere. at acceptis mensibus Lunariis, ac primum mensum ultra plenilunium enumerare incipientes; ita ut contineat, exempli gratia, duodecim dies, ut contingere dicit Hipp. in lib. de ultim. par. in f. tunc, si his addas novem menses Lunares, qui diebus constant ducentis ac sexaginta quatuor, supererunt adhuc, ut septem compleas quadragenarios, dies quatuor, qui erunt initium undecimi mensis: neque enim Hipp. vult partum integrum vltimum mensum superare; præsertim undecimestrem, sed satis illi est, si ad eum quamproximè accedat, illumque tantisper apprehendat. Absurdum vero meo iudicio est, in computatione septem quadragenariorum, pro undecimestri foetu, primum & ultimum mensum quinque tantummodo diebus constantes constituere, hoc enim pacto, & non secus, posset undecimestris septem constare quadragenariis, acceptis etiam solaribus mensibus; at licet, intermedii mensibus integris acceptis, satis sit, primum & ultimum esse deficientes, tamen horum uterque debent ad minus quindecim constare diebus, quod etiam notat Rota in præcit. Auximiana Alimentorum, Plura vero contra Laurentii opinionem hanc ex professo congerit Mox. de Morb. mulierum lib. 3. cap. 6. & sequentibus.

Iam ergo ex communissima sententia concludamus, terminum plurimum ab Hippocrate assignatum 182 dierum, mox autem à Lege acceptatum esse omnium brevissimum in septimestribus;

bus; unde est, quod nullus tam brevi spatio nascatur, ut Gal. testatur in supra citato lib. de seprim. par. qui vix unum natum vidit spatio 184 dierum.

Dimidio ergo anni nasci debet vitalis ac legitimus foetus, cuius rei rationem omnium, quas sciam, pulcherrimam, & à nullo animadversam excogitavit Reverendiss. ac Excellentiss. D. meus Cynthius Clemens, de quo supra in præcit. ejus consilio, & est hujusmodi; Partus, ut hic ex Hipp. alias dictum est, veluti quædam crisis est; crisis autem in morbis vel fit per Lunarem motum, vel per Solarem; per Lunarem motum fit crisis in acutis morbis, quia eorum motus celeritate adæquant Lunæ motum; per motum vero solarem, cronici morbi judicantur ac longi, æquiparatur enim eorum motus magis motui Solari, quam Lunari. Gal. 3. de diab. decret. cap. 7. class. 4. quem adducit Cardan. contrad. Medic. lib. 1. tract. 3. contrad. 2. Valles. in 6. Epid. sect. 6. part. 22. Partus ergo cum sit veluti quædam crisis, in eisdemque diebus judicetur, quibus ipsi morbi, ejus crisis assimilatur magis crisi morborum chronicorum, quam acutorum, cum motus ejus tardus sit; at sicuti crises in morbis acutis tunc salvæ sunt, cum sunt 14, quæ medietas est motus circularis Lunæ, sic motus partus tunc salvus est, cum sit in medietate motus ipsius Solis, hoc est in medietate anni, quæ dies comprehendit 182, ut diximus.

Nota tamen, quod quanto minori spatio nascetur septimestris, eo minus vitalis in lucem prodibit, ita ut hic natus 182 die omnium septimestrium imperfectissimus habendus sit, Favet Alber. Magn. 9. de Anim. tract. 1. cap. 4. Andr. Laur. Anat. lib. 8. quest. 30. & ratio est, quia quanto minorem moram in utero fecit, eo minorem perfectionem adeptus est; & juxta hanc rationem multo magis perfectus est octimestris, quam septimestris, ut dehinc ostendat, licet utrumque non omnino esse perfectum, in sequentibus demonstraturus sum, tamen perfectiores, & magis vitales sint partu edito ante septimum.

Qui quamquam vitalis non est, tamen quoad membrorum absolutionem perfectus est; unde apparet falsum id, quod ex Arist. affert Mascard. de Probat. concl. 1176. num. 18. Tom. 3. nimirum, quod neque organizatus, neque dearticulatus existat, & quod vix in septimo mense. Ego vero nunquam Arist. in eam fatuitatem lapsus putaverim, neque illum talia dicentem unquam offendi, neque, si dixisset, illi fidem habendam decernerem, longe aliter sentiente Hipp. in lib. de Nat. Puer. & alibi, qui masculum triginta diebus, foeminam duobus supra quadraginta dearticulati asseveravit. Immo septem dierum spatio loco eodem hominum perfecti affirmabat, & ex Iurisperitis Pedem. decis. 59. num. 4. Partum 14 die à conceptione formari autumat, sed Paul. in l. suam heredem. ff. de Acquir. hered. num. 2. ad quadraginta dies eam formationem retardari vult.

Vade ergo illud affirmaverit Mascard. ego non video: nam etiamsi velimus suam assertionem de totali membrorum perfectione intelligere, adhuc vera non est: nam in quarto mense quasi semper, sed plurimum in tertio foetus eam perfectionem acquirit. Immo, cum forma non possit introduci nisi in subiectum dispositum, & aptum ad ipsam recipiendam, quod perfectionem totalem dicit;

quantum est ex parte subiecti recipientis, & foetus mas quadragesimo, foemina sexagesimo animæ rationali doteatur, ipsi Legumperitis attestantibus. Menoch. de Arbit. Iud. lib. 2. cent. 4. cas. 356. num. 3. (licet ex nostris Thomas sien. de format. fut. quest. 10. conclus. 11. tertio die animam rationalem infundi contendat) jam ex hoc inferre potes, in his terminis foetum absolutissimum & perfectissimum esse. Anima enim est forma, forma autem perfectit.

Dicamus tamen, Mascardum de ea perfectione locutum, quæ ad vitam est necessaria; à qua non solum natum ante septimum deficere, sed & natum in septimo & octavo, in sequentibus patebit.

S V M M A R I V M.

- 1 Natura constituit homini, ut ceteris quibusque animalibus, certum tempus nascendi, congrua tamen latitudine donatum.
- 2 In septimo mense homo nascitur vitalis.
- 3 Qui in septimo nasci posse hominem negant, imperitia notantur.
- 4 Septimestris pro ratione natus est.
- 5 Septimestris vitalis est, & legitimus ex Iurisperitorum auctoritate, & ex Medicorum num. seq. contrarium. & num. 7. & 8.
- 9 Quod imbecillum ita est, ut semper tale sit, à Natura esse non potest.
- 10 Septimestris ut plurimum non vivit. & cur. num. 60.
- 11 Septimestris prævenit generationem perfectam.
- 12 Cuilibet individuo perfecte nasci à Natura datum.
- 13 Natura agit propter finem.
- 14 Finis dicitur omni actionis perfectionem.
- 15 Vbi reperitur finis, ibi est perfectio, & vice versa.
- 16 Homo ex natura intentione non debet prævenire generationem perfectam.
- 17 Partus sit ex alimentis defecit, & num. 21.
- 18 Alimenti defecit foetus quando natus aliter eveniat.
- 19 Septimestris inabsolutus & debilis, & num. 33.
- 20 Una eademque foemina, & septimestres & nonimestres generat.
- 21 Quod à Natura non est, à morbo est.
- 22 Celeritas nascendi monstrat fortiosem.
- 23 Mas cur celerius nascatur quam foemina.
- 24 Conceptiones, & partiones eodem tempore judicantur, quo & morbi, & sanitates contingunt.
- 25 Motus partus comparatur motui critico.
- 26 Ad perfecte judicandum non satis est dies critica.
- 27 Crises absque humorum concoctione imperfecte sunt, & male.
- 28 Crisim præcipue efficit humorum concoctio.
- 29 Humorum concoctioni respondet foetus absolutus a perfectio.
- 30 In perfectis humorum concoctio se habet ad absolutam foetus perfectionem, sic semiconcoctio ad illius perfectionem inchoatam, non absolutam.
- 31 In moribus factis ante humorum concoctionem, non operatur Natura per se, sed à morbo stimulat.
- 32 Natura non intendit hominens in septimo mense in lucem mittere. & num. 63.
- 33 Natura repugnat, omnia irrita, declinat ut num. 38.
- 34 Septimestrem vivere, quando per accidens sit.
- 35 Natura per particularia non regulatur, sed solum per universalia.
- 36 Nulla certa regula assignari potest eorum, quæ per accidens eveniunt.

40 Anse septimum nullum vivit. & cur. num. seq.

42 Averrois, & aliorum opinio de seminum differentia, confutatur numeris seq.

44 Nemo dicit quod non habet.

47 Ea, quæ insunt Natura, insunt per se, & non per accidens.

48 Idem vir cum eadem muliere aliquando septimestres, aliquando nonimestres generat.

49 Proprietas, quæ triticum celerius, aut tardius maturare facit, non in tritico solum est, sed in solo, quod triticum recipit.

50 Proprietas generandi magis septimestres quam nonimestres, & hujusmodi, non tam ex parte seminis, quam ateri est penenda.

51 Proprietates, quæ à Natura sunt, non sunt diversibiles.

52 Partus quando natus aliter sit.

53 Partus quando ad exitum uritur.

54 In septimo quando nascitur foetus.

55 Foetus cur in septimo occidatur.

56 Motus in septimo excitatus, cur à Natura esse non possit ad eum finem, ut foetus nascatur, & num. seq.

58 Partus in septimo jam auctior est, & majori indiget alimento, quam in utero habet.

61 Quæ ratione ex præternaturali causa, & violenta foetus nascatur in septimo.

62 Septimestris fit ex fortunade virtutis, dicitur ibid.

64 Non omnes septimo mense nati illegitimi existimandi, ne insonsi propter foetes injuria fiat.

65 Septimestris omnis illud peculiariter habet, ut in nascendo aliqua ex parte inabsolutus appareat.

66 Septimestres quia debiles non solum in ceteris nascuntur, plorare nec sternutare, nec feces aut urinam reddere, nec simile aliquid virtutis signum præbere.

De Partu Septimestri.

Q V Æ S T I O I I I.

Abunde satis, ut mihi videtur, in hujus tituli principio probavimus, Naturam constituisse & homini, & quibuscunque ceteris animalibus certum sui ortus terminum, qui tamen tam in homine, quam in ceteris animalibus congruam, & rationabilem latitudinem habet, neque ad præscriptas horas, aut momenta, sed neque ad dies, aut hebdomadas determinetur, cum tanta esset individuorum multitudo, & consequenter temperateorum in illis variatio. At cum lancivissent omnes docti viri, terminum hunc esse indeterminatum ac incertum, admiserunt inter legitima nascendi tempora etiam septimestre spatium, in quo primum nasci hominem vitalem docuerunt; nos tamen priorem conclusionem non omnimodam habere veritatem jam demonstravimus, & terminum illum ad nonum & decimum restrinximus, & ex incerto certum fecimus, nunc autem consequenter demonstraturi, septimestrem peculiariter non ex natura instituto nasci.

Tamet si hic non solum ab omnibus pro legitimo, & vitali habeatur, sed primus omnium & universalis præceptor Hipp. in lib. de Carnib. in f. eos, qui septimo mense nasci posse hominem negant, vel mirantur, imperitia notare videatur; quin & lib. de Nat. Puer. non modo vitalem hunc partum pronunciat, sed pro ratione natum esse dixit; ita ut ea verba, pro ratione, non aliud importare

videantur, quam naturaliter, sic enim alias isdem verbis usus, non aliud significasse illum liquet, ut passim ejus monumenta testantur. Hippocratis auctoritatem, immo, ut videbatur, ipsam rerum experientiam secuti sunt omnes, & ex ejus auctoritate Leges septimestrem foetum pro vitali, & legitimo admiserunt l. septimo. ff. de stat. hom. & ibi Bart. num. 1. l. Intestato. §. fin. de suis, & leg. hered. Alex. in l. Gallus. ff. de lib. & post. num. 21. Jaf. in l. Quod dicitur. ff. eodem. num. 11. Tirap. in l. si unquam. C. de revoc. don. Gloss. f. scilicet. lib. num. 205. Cagnol. in l. 1. ff. de rev. per. num. 188. Menoch. de Arbit. lib. 2. cent. 1. cas. 89. num. 34. & 37. & ceteri Iurisperiti omnes, nullo excepto.

Consentiunt pariter omnes Philosophi ac Medici, quotquot in hanc pæne diem extiterit. Plato 5. de Rep. vers. med. Arist. de hist. Anim. lib. 7. cap. 4. & alibi, Plin. Nat. hist. lib. 7. cap. 5. Galen. in lib. de seprim. par. Alex. lib. 2. problem. 48. Soran. Ephesti in 15. in artem Med. cap. 16. Macrobi. in Somn. Scipion. lib. 1. cap. 6. Avicenn. 21. territ. tract. 2. cap. 1. Theod. Priscian. ad Euseb. lib. 4. Fernel. vers. 55. & ceteri omnes, pro quibus satis sit adduxisse novissimum Medicum Nancel. in Analog. Microc. ad Macroci. lib. 7. part. 4.

Soli contra universos stant Lalaman. in comm. in 7 lib. 2. Gal. de diab. decret. & Fortunat. Fidel. lib. 3. de Relat. Med. cap. 7. qui liber multa ac proficua doctrina refertus est, & simile huic nostro argumentum continet. Hi septimestrem & octimestrem foetum præter naturam intentionem nasci, asserere non dubitarunt, immo Lalamanus abortivus esse 8 voluit. Et licet illi multo ante, quam ipse, ejus fuerint opinionis, non tamen ante in eorum lectionem incideram, quam in eam opinionem, nullo auctore, sed sola suadente ratione venissem, ut facile patebit his, qui hæc cum illorum scriptis conferre voluerint. Probare ergo jam enitar cum Lalaman-

9 tio, ac Fortunato, quod foetus in septimo ex natura intentione non nascitur; primo enim, quod imbecillum ita est, ut semper tale sit, id contra Naturam esse, ratio ipsa dicit. Arist. problem. sect. 10. problem. 30. sed talis est septimestris foetus, ergo contra Naturam illum esse, non ambigendum, quod vero talis sit septimestris, neque ipse Hipp. negat. cum plurimum interire affirmet, neque Arist. dissentit, qui in sæpius citatis locis prælerit septimo de hist. Animal. licet vitalem primum illum exire dixerit, tamen infirmum esse concludit, ut qui imperfectus nascatur, & membrum non absolutum; nec mirum, cum præveniat generationem perfectam, eod. Arist. teste 4. de Gener. Anim. cap. 6. quod quidem à Natura esse non potest, à qua perfecte, & in suo tempore nasci cuilibet individuo datum esse, omnino assentiendum; secus enim dicendo, natura perfectionem in omnibus non intendens, jam sine orbata videretur; at ipsa operatur propter finem, & 13 finis dicit omni actionis perfectionem, & vice versa; ubi enim reperitur finis, ibi est perfectio, & ubi 14 reperitur perfectio, ibi etiam & finis, ut abunde supra demonstravi. Nullum ergo animal, & multo 15 minus homo prævenit in nascendo generationem perfectam, & si præveniat, præter naturam intentionem 16 nem illud evenire dicendum, ut de septimestribus eventit.

Secundo, cum partus non nisi ex defectu alimentati fiat, ut explicat Hipp. in libro de Nat. Puer. vers. fin. & aliquando hic defectus naturaliter eveniat,